

УДК 504.054

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ВІДХОДІВ ЦУКРОВОГО ВИРОБНИЦТВА НА ДОВКІЛЛЯ

Ляшенко С.О., професор, Кісь О.В., студент

(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)

Цукрова галузь включена до переліку видів діяльності, які є екологічно небезпечними. У цукровому виробництві застосовується значна кількість води, вапнякового каменю та умовного палива. При цьому для виробничої діяльності характерним є значне забруднення повітря, водних ресурсів, та виснаження земель [1].

Напрмки екологізація виробництва повинні пов'язуватись з проблемами виникнення, видалення і нейтралізації відходів. При цьому екологічні технології повинні бути націлене на економію первинної сировини.

Забезпечення екологічної безпеки має бути спрямована на вирішення наступних задач: перше – розроблення раціональних та екологічно безпечних схем підготовки та очищення води; друге – зменшення негативного впливу скидів на навколишнє природне середовище.

Основною ж екологічною проблемою цукрових заводів є значне водоспоживання [2]. В технологічному процесі виробництва цукру вода, перш за все, використовується для миття буряків, екстрагування сахарози з бурякової стружки, промивання фільтраційного осаду, а також цукру в центрифугах. Також вода в цукровому виробництві використовується як хімічний реагент при одержанні вапняного молока для очищення дифузійного соку.

Істотними забруднювачами середовища є осади, що утворюються у відстійниках-накопичувачах та після фільтрування очищеного вапнокарбонізацією дифузійного соку. Виникають проблеми і з утилізацією жому та жомопресової води. Під час тривалого зберігання він загниває і забруднює довкілля.

Значна кількість води використовується як охолоджувальний агент під час конденсації утфельної пари й одержанні вакууму для уварювання утфелю; охолодженні напівпродуктів виробництва, охолодженні і промиванні сатураційного газу, також для охолодження різних агрегатів, компресорів і підшипників насосів. Значна кількість води застосовується як середовище, що транспортує, наприклад, буряки з кагатного поля у бурякомийне відділення цукрового заводу, а із заводу – відходи виробництва: жом, фільтраційний осад, транспортерно-мийний осад – до місць їх складування.

Найбільш забрудненими органічними домішками є транспортерно-мийна та жомопресова води, кількість яких може сягати відповідно 800-900 і 60% до маси перероблених буряків. Частково воду використовують повторно, наприклад, конденсати з випарної установки. Проте й вони містять в своєму складі аміак та інші речовини, тому потребують очищення.

Забруднені води III категорії містять в своєму складі завислі речовини, залишки ґрунту та органічних речовин у твердому і розчиненому станах, що потім змішуються зі стічними водами і потім потрапляють на поля фільтрації. Такий спосіб очищення призводить до неефективного використання великих площ під фільтраційні карти, втрати водних ресурсів, викидів в атмосферу шкідливих продуктів та інше. Таким чином, у зв'язку зі значними витратами води у виробництві та їх забрудненням в процесі їх використання цукробурякове виробництво негативно впливає на навколишнє природне середовище. Це проявляється, перш за все, в забрудненні підземних вод в місцях розташування очисних споруд та в місцях складування відходів виробництва; у виснаженні водних джерел та деградації рибних ресурсів і в зростанні рівня захворюваності риби і т. ін. Узагальнення світового і вітчизняного науково-практичного досвіду у галузі водопідготовки дало можливість зробити висновки, що значного ефекту очищення води можна досягти при використанні змішаних коагулянтів, а також впровадження способів удосконалення процесу очищення води за рахунок використання високомолекулярних речовин флокуляційної дії. Значне місце займають технології автоматизованого керування технологічними процесами у цукровому виробництві, які дають можливість ефективно та економічно використовувати дифузійний сік, відходи та умовне паливо [3, 4].

Серед основних забруднюючих речовин, що викидаються цукровими заводами в атмосферне повітря слід зазначити продукти згорання палива ТЕЦ (природного газу), відпрацьований сатураційний газ (оксид вуглецю), аміак від випарної установки та інші.

Головною екологічною проблемою є пошук та використання ефективних методів та шляхів підвищення екологічної безпеки цукрового виробництва за рахунок впровадження сучасних екологічних технологій виробництва та застосування сучасних автоматизованих систем керування ТП цукрового виробництва.

Список літератури:

1. Запольський А.К., Українець А.І. Екологізація харчових виробництв: Підручник. – К. : Вища школа, 2005. – 423 с.
2. Оборотні системи охолоджувального водопостачання в бурякоцукровому виробництві та сучасні технології обробки оборотних вод: Навч. посібн.–К. : ПДО НУХТ, 2009.– 60 с.
3. Коваленко О.О., Василів О.Б., Патік Т.П. Оцінка ефективності використання води на підприємствах харчової галузі [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nbuiv>.
4. Ляшенко С.О., Фесенко А.М., Ляшенко О.С., Кісь О.В. Розробка підходу щодо визначення енергоефективних та екологічно безпечних режимів роботи випарних установок у системі автоматизованого управління цукрових заводів. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка технічні науки випуск 198 «Механізація сільськогосподарського виробництва». - Харків: Вип. 198, 2019. – С. 107-117.